

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Deres ref:

Vår ref: 2016/56339-2

Arkivkode: 008

Dato: 23.11.2016

Svar på høringsnotat med forslag til endring i lov og forskrift om bostøtte

Det vises til høringsnotat fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) av 14.10.16, med forslag til endring i lov og forskrift om bostøtte – nytt inntektsgrunnlag for bostøtte.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) er et fagorgan på områdene barnevern, barn, ungdom og oppvekst, adopsjon, familievern, likestilling og ikke-diskriminering og vold og overgrep i nære relasjoner.

Bufdir følger opp regjeringens strategi *Barn som lever i fattigdom (2015-2017)*. I Norge lever i dag over 92 000 barn (9.4 prosent) i familier med vedvarende lav inntekt. Svak økonomi kan over tid utgjøre en stor belastning for familiene. Strategien skal forebygge at fattigdom går i arv fra foreldre til barn, og dempe negative konsekvenser for barn og unge av å vokse opp i familier med vedvarende lav inntekt. Bufdir innhenter hvert halvår rapportering fra alle involverte sektorer på tiltakene som tilhører strategien.

Bostøtteordningen - tiltak 12 i regjeringens strategi *Barn som lever i fattigdom (2015-2017)*

Bostøtte til barnefamilier og andre flerpersonghusstander inngår som et tiltak i strategien *Barn som lever i fattigdom*. I strategien fremheves det at barn i lavinntektsfamilier ofte bor dårligere og trangere enn andre, og de bor sjeldnere i en bolig som familien selv eier. Bostøtten skal bidra til å sikre egnet bolig til personer med lave inntekter og høye boustgifter. Regjeringen vil ifølge strategien vurdere en styrking av bostøtten.

Husbanken rapporterer at bostøtten er en ordning som har vært underjustert i forhold til både boustgifter og inntektsutvikling. Dette har medført at det stadig blir litt færre husstander som mottar ordningen, dette gjelder også for barnefamilier (KMD skriver selv om dette, jf. RNB). Bostøtten treffer i dag ikke flerpersonghusstander i like stor grad som den treffer enpersonghusstander. Ca. 70 % av mottakerne er enslige, 17 % er enslige med barn og kun 4 % er flere voksne med barn. Bostøtten kan bidra i kampen mot barnefattigdom, både generelt på inntektene men også spesielt for å motvirke trangboddhet. Bufdir mener barnefamilier bør være blant prioriterte grupper i videre arbeid med styrking av bostøtten.

2.3 Særlige problemstillinger knyttet til nytt inntektsgrunnlag

Forutsigbarhet og informasjonsbehov

Endringsforslaget til KMD er først og fremst begrunnet med at det vil bidra til at det i større grad vil bli beregnet korrekt bostøtte. Det argumenteres videre med at å ta i bruk data fra a-ordningen vil bidra til økt forutberegnelighet for mottakerne. Departementet legger til grunn at overgangen til bruk av oppdaterte inntekstdata kan iverksettes fra 1. januar 2017 (kap.4.5).

Buudir støtter endringer som bidrar til bedre forutsigbarhet for mottakerne. Vi ser imidlertid at enkelte forhold ved de nye forslagene ikke nødvendigvis vil ha forutsigbarhet som konsekvens. Som departementet selv sier i høringsnotatet, vil utbetalinger som registreres i a-ordningen variere fra måned til måned, og dermed også den månedlige bostøtten.

Departementet understreker at det ikke kan forventes at søkerne er kjent med hvor mye støtte de har krav på. Buudir vil påpeke viktigheten av informasjon til personer i målgruppen for bostøtteordningen. Høringsnotatet sier lite om hvordan informasjonsbehovet vil ivaretas på kort og lang sikt.

Månedlig avregning og utbetaling av feriepenger

Det påpekes i høringsnotatet at for søkere som har lønnsinntekt, men som får feriepenger utbetalt én eller noen få ganger i året, kan bostøtten bli lavere eller falle helt bort måneden feriepengene utbetales. Dette ser vi som en uheldig konsekvens av de foreslåtte endringene.

Ifølge SSB sliter flere foreldre med lav inntekt med å dekke løpende utgifter, og 20 prosent av familiene med lavest inntekt har ikke råd til å dra på en ukes ferie (Sandvik 2016). At bostøtten kuttes når feriepengene utbetales, vil være nok et element som gjør det vanskelig for disse familiene å reise på ferie. Å ikke kunne reise på ferie har både den konsekvens at barna går glipp av positive ferieopplevelser, men kan også ha konsekvenser for utenforskap utenom selve ferietiden. Muligheter til å reise på ferie var et av flere tema som ble tatt opp under Redd Barnas barnehøring i forbindelse med utarbeidelse av regjeringens barnefattigdomsstrategi.

Det finnes ulike tiltak som tilbyr ferieopplevelser for familier med vanskelig økonomisk situasjon, som for eksempel Røde Kors «ferie for alle». Det er imidlertid Buudirs oppfatning at den beste løsningen er dersom familiene selv kan organisere og betale for egne ferieopplevelser, og ulike støtteordninger som bostøtten bør ikke ta bort denne muligheten.

Barns inntekter

Etter dagens regler skal barns inntekt opp til 30 000 kroner pr. år ikke regnes med ved beregning av bostøtte. Departementet legger opp til at dette videreføres, men foreslår ulike alternativer for hvordan barns inntekt over fribeløpet kan tas med i utregningen av bostøtte.

Buudir ønsker i denne sammenhengen å vise til tiltak 6 i strategien *Barn som lever i fattigdom*. Tiltaket handler om å skjerme barn og unges inntekter ved utmåling av økonomisk sosialhjelp. Regjeringen fremmet i 2015 Prop. 147 L (2014-2015) med forslag om at kommunene ikke skal legge vekt på barns inntekt fra arbeid i fritid og skoleferier når familiens behov for økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven vurderes. Stortinget vedtok lovendringen 7. desember 2015, og lovendringen trådte i kraft 1. januar 2016. Arbeids- og velferdsdirektoratet rapporterer at det er

et formål med lovreguleringen å likestille barn og unge i familier som mottar stønad til livsopphold (økonomisk sosialhjelp) med barn og unge i familier med bedre økonomi, og sikre en likere praksis i kommunene. Lovendringen er vurdert til ikke å ha vesentlige økonomiske konsekvenser for kommunene, da det dreier seg om et begrenset antall barn.

Snarere enn å kommentere departementets ulike forslag til å behandle barns inntekt over 30 000 kroner per år ved vurdering av bostøtte, vil Bufdir foreslå at man følger eksempelet fra sosialtjenesteloven, og unnlater å medberegne barn og unges inntekter ved vurdering av bostøtte. Som departementet selv påpeker, er det i dag forholdsvis sjelden at barn i husstander som mottar bostøtte, har inntekter utover fribeløpet. Det vil derfor ikke medføre store utgifter for det offentlige. Det vil derimot kunne ha stor betydning for den enkelte ungdom og dennes familie.

3.2.3 Begrensninger med hensyn til avregning, herunder tilbakebetalingskrav

Departementet anfører at «dersom utbetalt bostøtte må kreves tilbake, bør det tas hensyn til søkerens situasjon». Bufdir støtter dette. En del personer har svak tilknytning til arbeidslivet, og kan gå inn og ut av kortvarige oppdrag. De vil da i varierende grad oppfylle kravene for å motta bostøtte i løpet av et år. Bufdir vil derfor støtte innføring av bestemmelser i bostøtteforskriften som vil bidra til å hindre at tilbakebetaling av for mye utbetalt bostøtte blir urimelig belastende, slik departementet omtaler i høringsnotatet. Dette vil være viktig for å styrke ordningens forutsigbarhet for mottakerne.

Departementet vurderer at beløpsgrenser for tilbakebetaling skal knyttes til hva som anses som «bagatellmessig ut fra mottakernes økonomi». Bufdir vil bemerke at hva som kan anses som bagatellmessig vil variere fra familie til familie. Det finnes mange historier om at selv små beløp til et skolearrangement eller en bursdagspresang kan bli for mye for en familie (f.eks. Dagbladet 1.12.15, Bergens Tidende 23.3.16, Aftenposten 19.10.16).

Bufdir er opptatt av hvordan familiers økonomi og levekår påvirker barna. Bostøtten inngår som en del av regjeringens strategi *Barn som lever i fattigdom*, og Bufdir mener som Husbanken at konsekvenser for barn og unge må vektlegges i den videre utviklingen av bostøtteordningen.

Med hilsen

Mari Trommald (e.f)
Direktør

Bjørn Lescher-Nuland
fungerende avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.